Työ ja turva/SN/lv 19.2.2025

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

HE 194/2024 vp

HE 194/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia ja Eläketurvakeskuksesta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on ajantasaistaa ja lisätä työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon ja toimivan johdon pätevyys- ja kelpoisuusehtoja ottaen huomioon vakuutusyhtiöitä koskevan sääntelyn kehitys ja toisaalta työeläkevakuutustoimintaa koskevat erityispiirteet.

Lisäksi Eläketurvakeskuksesta annettuun lakiin lisättäisiin säännös Eläketurvakeskuksen jäsenen vahingonkorvausvastuusta.

SAK:n lausunto

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry on osallistunut sosiaali- ja terveysministeriön johdolla tehdyn hallituksen esityksen valmisteluun ja pitää esitystä pääosin kannatettavana.

Taustana hallituksen esitykselle on, että Finanssivalvonta on tehnyt lainsäädäntöaloitteen sosiaali- ja terveysministeriölle työeläkevakuutusyhtiöitä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi koskien hallituksen ja johdon pätevyys- ja kokemusvaatimuksia. Finanssivalvonnan ehdotuksen perusteella ammattipätevyys- ja kokemusvaatimuksia ehdotetaan muutettavaksi siten, että hallitukselta edellytettäisiin nykyisen työeläkevakuutustoiminnan hyvän asiantuntemuksen lisäksi myös muuta tehtävän hoitamisen vaatimaa ammatillista pätevyyttä ja kokemusta. Työeläkevakuutusyhtiön hallituksen olisi määriteltävä yhtiön keskeiset toiminnot. Keskeisistä toiminnoista vastaavilla henkilöillä olisi oltava tehtävän edellyttämä ammatillinen osaaminen ja kokemus. Lisäksi työeläkevakuutusyhtiölain 12 b §:ää täsmennettäisiin yleisten hallintoedellytysten osalta. Muuna muutoksena myös johdon erityisiä kelpoisuusvaatimuksia koskevaa 12 §:ää muutettaisiin. Esityksen tavoitteena on päivittää ja täsmentää työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon ja toimivan johdon pätevyys- ja kokemusvaatimuksia. Kelpoisuusvaatimuksia on tarkoitus yhdenmukaistaa muihin vakuutusyhtiöihin sekä eläkesäätiöihin ja -kassoihin verrattuna.

SAK pitää tärkeänä sitä, että työeläkevakuutusyhtiöiden johdon ja hallinnon pätevyysvaatimuksissa korostetaan vaatimusta työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksesta. Työeläkevakuutus on sosiaalivakuutusta, ja sen on tärkeä olla keskeisesti esillä, kun arvioidaan kelpoisuutta toimia työeläkevakuutusyhtiön hallinto- ja johtotehtävissä. Työeläkevakuutusyhtiön lakisääteisenä tarkoituksena on hoitaa

lakisääteistä työeläketurvaa ja sitä varten kertyneitä varoja vakuutettujen edut turvaavalla tavalla. Samalla SAK huomauttaa, että työeläkevakuutustoiminnan tuntemuksen lisäksi myös työeläkelainsäädännön tuntemus on olennaista.

SAK:lla ei ole huomauttamista hallituksen esitykseen koskien lakia Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta.

SAK:n muutosehdotus

Hallituksen esitykseen on tehty lausuntokierroksen jälkeen joitain muutoksia. Olennaisempana muutoksena hallituksen esitykseen on lisätty pykälä, joka koskee keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden mahdollisuutta hankkia koulutusta valinnan jälkeen (12 l §).

SAK pitää tärkeänä ajantasaistaa ja täsmentää hallinnon ja toimivan johdon pätevyysvaatimuksia. Hallituksen jäsenillä on oltava tietty kokemus tehtävästä aloittamisesta lähtien, mutta mahdollista puuttuvaa osaamista on voinut ja tulee jatkossakin voida hankkia koulutuksella myös hallituksen jäseneksi valitsemisen jälkeen. Tämä on nykyinen käytäntö ja tätä tarkoitusta varten mm. Työeläkevakuuttajat Tela järjestää yhdessä Tampereen ylipiston kanssa koulutusta työeläkelaitosten hallinnon jäsenille ja toimihenkilöille työeläkelaitosten oman koulutuksen lisäksi. Mainittu Telan ja Tampereen yliopiston hallinnon koulutusohjelman tarkoitus on tarjota työeläkevakuuttajien hallinnon jäsenille työeläkejärjestelmään ja sen toimintaan perehdyttävää koulutusta.

Oikeus valinnan jälkeiseen kouluttautumismahdollisuuteen myös hallintoon valittavien jäsenten osalta on ollut tärkeänä periaatteena sekä lähtökohtana ja tarkoituksena hallituksen esityksen alkuperäisessä valmistelussa. Hallituksen esitykseen loppuvaiheessa epähuomiossa jäänyt tekninen virhe tulisikin eduskuntakäsittelyssä tältä osin korjata ja muuttaa myös pykäliä 9 b (hallintoneuvosto) ja 9 e (hallitus) samaan tapaan kuin mitä keskeisistä toimijoista vastaavien henkilöiden hyvästä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksesta sekä tehtävän vaatiman ammatillisen pätevyyden hankkimisesta ehdotetaan säädettäväksi 12 l §:ssä.

Mahdollisuuden hankkia vaadittavaa osaamista myös valinnan jälkeen tulee siis koskea myös työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoihin valittavia, ei pelkästään keskeisistä toiminnoista vastaavia henkilöitä.

Muita huomioita

Hallituksen esityksessä ehdotetaan nyt aiemmasta poiketen myös säätelyä koskien hallintoneuvoston pätevyysvaatimuksia. Tämä korostaa hallintoneuvoston valvontatehtävää.

Hallintoneuvoston pätevyysvaatimuksista säädettäessä on huomioitava sen rakenne, kuten hallituksen esityksessä todetaan.

Työ ja turva 19.2.2025

On hyvä huomioida, että työeläkevakuutusyhtiöiden johtotehtävissä olevilla, hallituksen jäsenillä ja hallintoneuvoston jäsenillä on toisistaan poikkeavia tehtäviä, ja näin ollen asetettavat vaatimukset em. tehtävissä oleville voivat poiketa toisistaan.

SAK kiinnittää huomiota myös 12 b §:n perusteluissa ja pykälän 2 momentissa olevaan kohtaan, jonka mukaan työeläkevakuutusyhtiöllä on oltava riittävät menettelyt ja hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet mm. hallituksen jäsenten kelpoisuuden varmistamisesta. Yleisten hallintoperiaatteiden mukaan hallituksen ei tulisi hyväksyä itseään koskevia periaatteita, vaan tämän tehtävän tulisi kuulua hallintoneuvostolle.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Sinikka Näätsaari
työura- ja eläkeasioiden päällikkö
sinikka.naatsaari@sak.fi